

פרשתנו עוסקת באברהם אבינו, נסיונותיו ופועלו.

אנו, עם ישראל, כבנינו נוחלי מורשתו, ניחנים בסימנים המאפיינים את אומתנו כביישנים רחמנים וגומלי חסדים. כפי שמלמדת המשנה במסכת אבות (ה, יט): "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו... תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא שנאמר (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא וכו".

באר הרמב"ם בפירושו למשנה: "עין טובה - ההסתפקות. ונפש שפלה - הזהירות (שליטה בתאוות הגשמיות). ורוח נמוכה - הענוה המופלגת, ... לפיכך ייקרא כל מי שיימצאו בו אלו המעלות - תלמידו, לפי שסיגל לעצמו מידתו". מי שזוכה להיקרא "תלמידו של אברהם אבינו" הוא מי שסיגל לעצמו את מידותיו, שעמל והשקיע רבות על מנת לרכוש לעצמו את ההנהגות של אברהם. ולעומתו מי שרק לומד את תורתו איננו זוכה להגיע לרום המעלה של "תלמידו של אברהם אבינו".

ניתן להתבונן על דברי המשנה כמתארים תהליך ביחס לעבודת ה' של האדם: אם האדם רוכש עין טובה לדעת לראות את רוממות ה' להכיר בחסדים הרבים שנעשים עמו בכל עת ממילא תהיה בו רוח נמוכה וישכיל לראות שפלות עצמו לעומת גדלות הבורא, והדבר יביאו להיות בעל נפש שפלה החש תמיד שאינו עושה מספיק לעבודת הבורא. (המגיד מקוז'ניץ)

ה"נתיבות שלום" כותב כי לכאורה "משנתו הסדורה" של אברהם אבינו היא עמידה בנסיונות וחסד, ואם כן הלא בזאת יבחנו תלמידיו? אלא צריך לומר שהמשנה מלמדת את הבסיס לכל אלו והם השלושה דברים שכולם כלולים ותלויים בעיקרון אחד והוא ביטול כל ישותו לה'. רק מתוך כך יכול למסור עצמו וליפול לכבשן האש על קידוש השם, וכן בכל הנסיונות האחרים, ולשמח בכל העובר עליו, למרות הקשיים. ניתן להבין זאת מתוך השכר שמבטיחה המשנה לתלמידיו של אברהם אבינו הנלמד מהפסוק "להנחיל אוהבי יש" ולכאורה אברהם לא נזכר בפסוק אלא שעל אברהם נאמר "אברהם אוהבי", מדריגה לה זכה מכח אהבתו לה' ונכונותו למסור נפשו על כך. גם תלמידיו אוהבי ה' המבטלים ישותם לה' זוכים לכל ה-"יש".

ביטול ישותו אינה מחיקת הזהות אלא להיפך ניתוב כל כוחותיו למטרה הרוחנית. אברהם נצטוו "לך לך" ובחסידות נדרש הדבר "לך לך - לעצמותך". אין אדם נדרש לעשות מעל לכוחותיו אך הוא נתבע לעשות את המירב והמיטב שביכולתו. ומובא שרבי זושא מאניפולי היה אומר שאינו חושש שיתבעו ממנו למה לא היית כבעש"ט והמגיד ממזריטש אך הוא מתיירא מהתביעה למה לא היית זושא.

באברהם כתוב "ויסע אברהם הלך ונסוע הנגבה" ופרש רש"י כל מסעיו לדרומה של א"י לצד ירושלים. יש להציב יעד נשגב וכל החיים לצעוד ולהתקדם לקראתו.

הרב משה צבי נריה זצ"ל כותב בספרו, נר למאור כי הציווי "לך לך" מתחדש בכל דור

ודור, ולכל יחיד ויחיד. לך לך מענייניך הפרטיים, והקדש עצמך לתורה, ליהדות! ולפי אותה מידה שמתקיים ה"לך לך", מתקיים גם ה"אראך", ואדם זוכה ורואה את עולמו, את מקום עמידתו בעיניים אחרות, בראייה עילאית.

לראות את א"י צריכים עיניים. ככל שהעיניים יותר נעלות – הראיה עמוקה יותר. ובתוך הניסיון של ה"לך לך", גנוזה יכולת הראיה של העיניים – "אשר אראך".

וב"שפת אמת" הוסיף: אין א"י מתגלה למי שאינו ראוי לה. זכה אדם מראים לו אותה. לא זכה – דומה לו שהוא רואה ואינו רואה כלום.. ואם בא"י כך, בירושלים ובקדושתה לא כל שכן...

לא היה ניתן איפוא, להגיד ולגלות לאברהם מקודם את מיקומה של הארץ, שהרי לא בגאוגרפיה אנו עוסקים כאן, אלא בראייה הפנימית – ולפי מידת ה"לך לך" כך תהיה מידת ה"אראך".

מנהיגים יקרים

נזכה בשנת השמיטה להמשיך לשאוף גבוה ובע"ה נתקדם ונתעלה. נקדיש זמננו ללימוד בתורה ולהתעלות ומתוך כך נזכה בראייה עילאית את טוב ארץ ישראל, את טוב עמינו, תלמידנו, בתי החינוך שלנו ונמשיך את דרכו של אברהם אבינו מתוך הגשמת יעודנו.

שבת שלום ומבורך

לע"נ הרב אברהם יהושע צוקרמן זצ"ל

שושנה נגר